

Lokal Handlingsplan Älg Gävleborg 2024—2025

Sedan ett nytt regelverk för älgförvaltningen trädde i kraft 2012 (NFS 2011:7) har älgstammen ur ett jägarperspektiv påverkats negativt i flera hänseenden. För att tillgodose markägareintressets krav har stammen medvetet sänkts vilket kan påvisas genom antalet älgobservationer och den nationella beräkningsmodellen (LstMoose).

Den nedgång vi ser kan förklaras av flera saker, överbeskattning av den vuxna delen av älgstammen och hårt rovdjurstryck (björn och varg) bland annat. Säsongen 2022—2023 nådde 1 av 10 älgförvaltningsområden sina mål i kalvavskjutningen trots låg ambitionsnivå. Enligt den nationella beräkningsmodellen för älg "Lst Moose" ligger endast 2 av 10 älgförvaltningsområden över 5 älgar per 1000 ha, vilket enligt forskningen utgör gränsen för att vid förekomst av varg och björn kunna ha ett jaktligt uttag. Resultatet av förvaltningen från 2012 till i dag är en låg vinterstam med låg reproduktion och låg medelålder. Förvaltningen bygger på att vi ska uppnå en älgstam av god kvalitet i balans med foderresursen. Att inte ta hänsyn till älgstammens kvalitet i förvaltningen strider mot intentionen i NFS 2011:7. Att enbart hantera betesskadorna genom att sänka älgstammen har gett en älgstam i vårt län som på flera håll knappt är jaktbar.

För en lyckad förvaltning måste de ingående målen hanteras parallellt samt flera verktyg användas för att uppnå dessa.

Mats Lindberg / Mostphotos

Ambitionen med denna plan är att belysa vad Jägareförbundet Gävleborg vill med länets älgförvaltning samt att vara ett stöd för de som är aktiva inom älgförvaltningssystemet i länet.

Uppdaterad 2024-01-23

Ståndpunkter

Reproduktionen ska höjas genom att höja medelåldern på stammen. Enklaste sättet att höja medelåldern är att ha en hög **andel** kalv i det totala uttaget, minst 50 %. Detta gäller även inom områden med rovdjursförekomst, även om arbetsinsatsen blir större.

Älgstammens storlek **ÄR** ett kvalitetsmått. När predation och övrig dödlighet är större än stammens tillväxt finns inget utrymme att påverka stammens sammansättning genom jakt. Siffror från Skandulv pekar på att älgstammen bör uppgå till minst 7 älgar/1000ha för att kunna fälla en älg på samma areal vid etablerad förekomst av både varg och björn. Under 5 älgar/1000ha är predationen större än tillväxten.

Ökad avskjutning av stora rovdjur. Främst genom att bidra till bra beslutsunderlag genom bra inventeringar och OBS, men även verka för att rovdjursmålen sänks regionalt.

Förvaltningsplaner ska baseras på all tillgänglig data och inspel från samråden, inte enbart utgå från ÄBIN. Att enbart använda avskjutningen som verktyg för att sänka betesskadorna är oacceptabelt, skogsbruket måste använda alternativa skötselmetoder.

Skötselplaner ska tas fram i dialog med älgförvaltningsgruppen, vara accepterade av alla parter och följas för en fungerande förvaltning.

Markägarsidan måste tydligt redovisa för hur mängden foder skall ökas i områden där skador kvarstår trots sänkt älgstam. Mängden foder i landskapet och skogsskötselmetoderna har större inverkan på skadenivåerna än antal älgar per 1000 ha.

Inventeringar utgör ett pålitligt underlag vid beslutsfattande. OBS, spillningsinventering och avskjutningsdata är viktiga underlag som ska ligga till grund för beslut. Att underlätta insamlingen av olika data åligger både jägare och markägare.

Roller och ansvar

Varje jägare

Efter bästa förmåga engagera sig i älgförvaltningen - möjliggör en meningsfull älgjakt och älgförvaltning.

Delta i möten som rör älgförvaltning på alla nivåer; jaktlag, viltvårdsområden, kretsmöten, samrådsmöten ÄSO/ÄFO.

Uttryck din åsikt och ställ krav på en meningsfull jakt. Görs enklast genom att delta på möten, vill du inte stå upp på mötet gå samman och utse en som talar för en större grupp, ex. jaktledare.

Delta i spillningsinventeringar både för klövvilt och rovdjur.

Jaktvårdskretsar

Övervaka ÄSO-arbetet; fungerande samråd, trovärdiga skötselplaner.

Lyfta medlemmarnas åsikter till länsförening, ÄFG och VFD. Bjud in ÄFG till kretsårsmöten.

Upprätta kommunikationsvägar till de berörda jägarna inom kretsen; uppdatera kontaktuppgifter till medlemmar och jaktlag

Verka för ökad förståelse och höjd kunskapsnivå. Utbildningar i samarbete med jaktvårdskonsulent, aktivt driva på för genomförande av spillningsinventeringar, belysa vikten av att planer följs när de är beslutade.

Älgförvaltningsgrupper

Utnyttja tjänstemän för granskning och förslag på älgförvaltningsplaner.

Vidarebefordra tagna beslut/protokoll till ansvarig jaktvårdskonsulent i syfte att få en god överblick över älgförvaltningen inom länet.

Ansvarar för att spillningsinventeringar genomförs, minst vartannat år. Vid stora geografiska ändringar av områden och

Använda bästa tillgängliga data i förvaltningsplaner.

Roller och ansvar

Älgförvaltningsgrupper (fortsättning)

Kräv omröstning om ni inte är eniga i planarbetet, därefter skrivs avvikande mening som tillsammans med protokollet skickas in till Länsstyrelsen.

Underlag till möten med förvaltningsgruppen ska vara alla tilldels minst en vecka innan mötet, annars kan ingen kräva att ni ska fatta beslut utifrån det underlaget.

Kräv att skötselplanerna innehåller *"en beskrivning av betessituationen i området och vilka åtgärder som ska vidtas för att begränsa skador av älg på gröda och skog inklusive biologisk mångfald"* enligt NFS 2011:7. Att sänka älgstammen är bara ett av verktygen och enligt den senaste forskningen finns det ett större samband mellan fodertillgång och betesskador än mellan älgtäthet och betesskador.

Älgskötselområden

Är en frivillig sammanslutning mellan jakträttsinnehavare, en viltvårdsområdesförening anses företräda sina markägare.

Bör upprätta stadgar för bättre stabilitet och transparens inom området.

Bör ledas av en styrelse där både markägarsidan och jägarsidan finns representerade.

Protokollfört samråd ska hållas innan ÄFO:t håller samråd med älgjaktområdena.

Vid skadeproblematik ska markägarintresset föreslå skogsvårdsåtgärder som leder till begränsning av skador och ökad biologisk mångfald

Genomföra spillningsinventeringar och övriga inventeringar som älgförvaltningsgruppen beslutat om.

Jägareförbundets representant i viltförvaltningsdelegationen

Ta upp och diskutera eventuella avvikelser i förvaltningsplaner.

Ta upp avvikande meningar i delegationen och påvisa ev situationer där arbetet i grupperna inte fungerar.

Verka för att den regionala förvaltningsplanen för älg medger en meningsfull jakt oavsett rovdjurstryck eller skogsskador.

Roller och ansvar

Ansvarig jaktvårdskonsulent

Bidra med råd och stöd på alla nivåer.

Vid förfrågan bidra med förslag på förvaltningsplaner och skötselplaner.

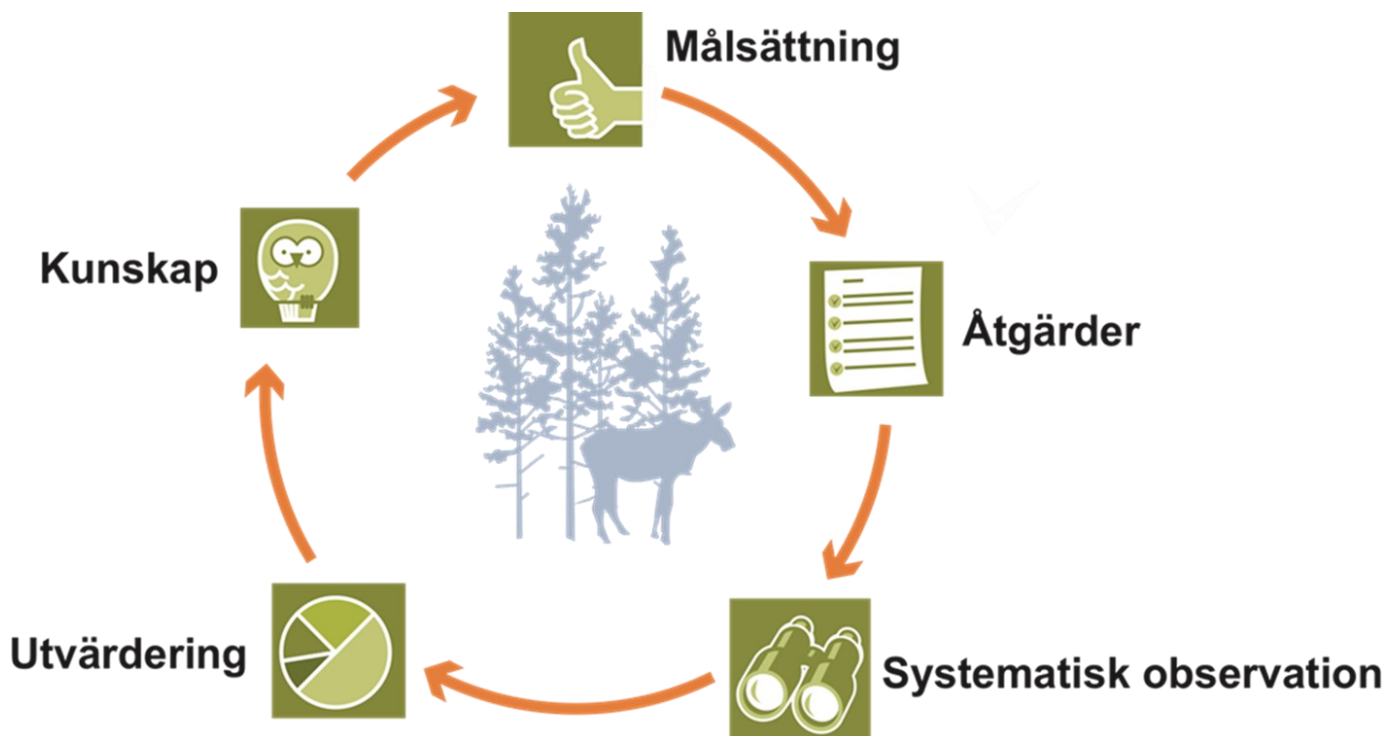
Utbilda ansvariga och övriga intresserade i älgförvaltning.

Genomföra minst en utbildning med länets älgförvaltningsdelegater per år.

Genom täta kontakter lyfta viktiga frågor hos Länsstyrelsens tjänstemän.

Övervaka den praktiska förvaltningen.

Tillhandahålla material och genomföra utbildningar för spillningsinventeringar samt presentera resultaten.

Verktyg

Forskning visar att de förvaltningsgrupper som arbetar med ett flertal underlag i förvaltningen når målen bäst. ÄBIN visar siffror på skadenivåer men är en dålig indikator på antalet älgar. Artsammansättning i skogen, föryngringsmetoder och plantantal vid föryngringar har en större påverkan på skadenivån än att sänka en redan låg älgstam.

Skogsstyrelsens mål om max 5% skador enligt ÄBIN är matematiskt omöjliga att nå med en tät rovdjursstam om man ska ha en älgstam av god kvalitet i balans med betesresurserna och samtidigt ta hänsyn till rovdjursförekomsten om inte mängden foder ökar i skogen.

För att se effekterna av de strategier man har, krävs en bra överblick på älgstammens utveckling, vilket gör att älgobsen är grunden i förvaltningen liksom avskjutningssiffror samt bättre tillgång på biologiska data, exempelvis genom tandsnittningar, och korrekt utförda spillningsinventeringar. Spillningsinventering är en av SLU kvalitetssäkrad metod för att beräkna vinterstammens storlek och det finns ingenting som stödjer att den endast kan användas som index. Däremot kan beräkningen till viss del justeras på sikt om övriga inventeringsmetoder pekar åt att inventeringen är något missvisande.

Jägare måste på alla nivåer uttrycka sin mening när man inte tror på planerna, idag visar det sig genom att endast 80% av planerad avskjutning blir av vilket gör det mycket svårt att bedöma effekterna av lagd plan samt att planens riktighet kan ifrågasättas.

När vi är överens om målen ska vi alltid sträva efter full måluppfyllnad. Där målen inte nås måste det analyseras. Det är inte självklart vare sig att avskjutningen måste öka eller

Mer att läsa finns på Svenska Jägareförbundets hemsida:

målen måste sänkas. Detta måste man inom varje område nogsamt analysera utifrån den egna situationen.

- Älgpolicy—svenska jägareförbundets grundläggande syn på älgen och älgförvaltningen
- Handlingsplan älg (antagen av förbundsstyrelsen 2020-07-28)
- Låt kalvjakten styra
- Utbildning—Verktygslåda för bättre älgförvaltning